

موضوع:

دیالیز کلیه

تهیه و تدوین:

واحد آموزش به بیمار

مرکز آموزشی درمانی آیت الله کاشانی شهرکرد

پمفلت آموزش سلامتی و پیشگیری بالینی

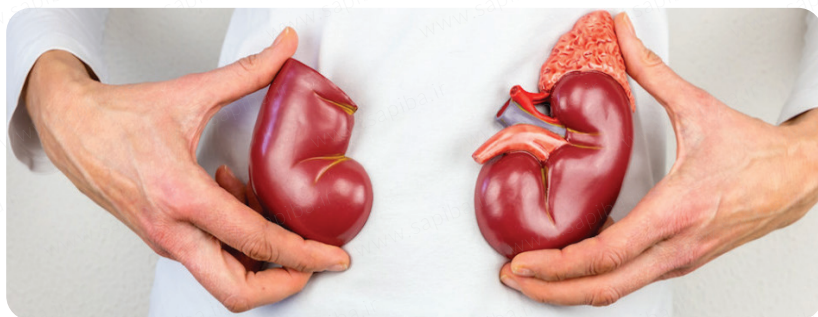
عنوان آموزشی:

دیالیز کلیه

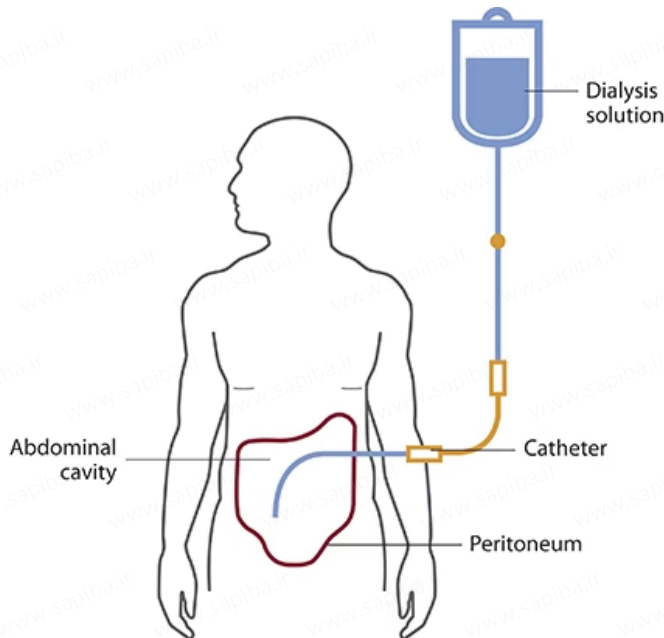
دیالیز کلیه چیست؟

دیالیز کلیه نوعی روش درمان بوده که در صورت نارسایی کلیه، از آن برای تصفیه خون استفاده می‌شود. در این مطلب با دیالیز کلیه و روش‌های انجام آن که شامل همودیالیز، دیالیز صفاقی و درمان مداوم جایگزینی کلیوی است، بیشتر آشنا خواهیم شد.

وظیفه کلیه، تصفیه خون از مواد زائد و مایعات اضافی است. این مواد زائد از طریق خون وارد مثانه شده، سپس از طریق ادرار دفع می‌شوند. در صورت نارسایی کلیه، دیالیز، وظیفه کلیه را انجام خواهد داد.

زمانی که فرد دچار آخرین مرحله نارسایی کلیه می‌شود، کلیه‌ها تنها ۱۰ تا ۱۵ درصد از وظیفه خود را انجام می‌دهند. دیالیز نوعی روش درمان بوده که طی آن خون با استفاده از یک دستگاه تصفیه می‌شود. این امر کمک می‌کند که تعادل مایعات و الکترولیت‌های بدن حفظ شوند. دیالیز از دهه ۱۹۴۰ برای درمان بیماری‌های کلیوی استفاده می‌شود.

چرا از دیالیز کلیه استفاده می‌شود؟

عملکرد صحیح کلیه، از تجمع آب، مواد زائد و دیگر ناخالصی‌ها در بدن جلوگیری می‌کند. علاوه بر این کلیه‌ها به کنترل فشار خون و تنظیم میزان مواد شیمیایی در خون (سدیم و پتاسیم) کمک می‌کنند. کلیه‌ها حتی نوعی ویتامین D را در بدن فعال می‌کنند که جذب کلسیم را بهبود می‌بخشد.

زمانی که کلیه‌ها به علت بیماری یا آسیب، نتوانند این وظایف را انجام دهند، از دیالیز برای این کار استفاده می‌کنند. بدون دیالیز، نمک و دیگر مواد زائد در خون جمع شده و منجر به مسمومیت بدن می‌شوند. در نهایت دیگر اعضای بدن نیز آسیب خواهند دید.

انواع مختلف دیالیز کلیه چیست؟

سه نوع دیالیز وجود دارد:

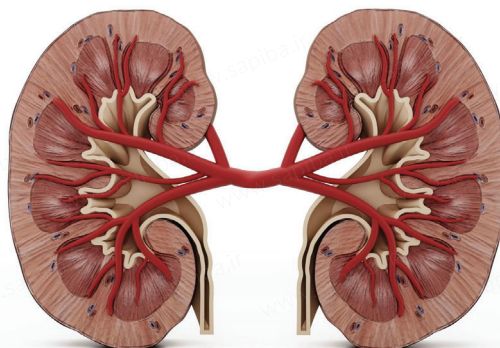
۱. **همودیالیز:** همودیالیز مرسوم‌ترین روش دیالیز است. در این روش با استفاده از یک کلیه مصنوعی، مواد و مایعات اضافی از بدن خارج می‌شود و خون از بدن خارج شده توسط کلیه مصنوعی تصفیه می‌شود. سپس با استفاده از دستگاه دیالیز، خون به بدن بازگردانده می‌شود.

برای جریان یافتن خون در کلیه مصنوعی، پزشک از طریق جراحی، یک راه عروقی برای اتصال به دستگاه دیالیز ایجاد می‌کند. این راه‌های عروقی عبارتند از:

❏ **فیستول شریانی وریدی.** در این حالت، یک شریان و یک رگ به هم متصل می‌شوند. این گزینه بهترین روش است.

❏ **گرافت صناعی شریانی-وریدی.** یک نوع لوله حلقوی است.

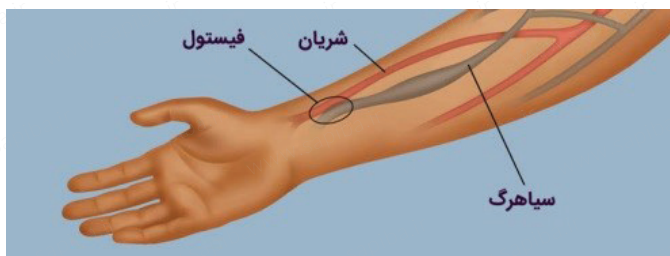
❏ **کاتتر وریدی.** این کاتتر احتمالاً در یک رگ بزرگ در گردن قرار داده می‌شود.

❏ فیستول و گرافت شریانی وریدی، برای دیالیزهای طولانی مدت طراحی شده‌اند. افرادی که فیستول شریانی وریدی دریافت می‌کنند، بعد از دو تا سه ماه می‌توانند آماده همودیالیز شوند.

افرادی که گرافت شریانی وریدی دریافت می‌کنند، بعد از دو تا سه هفته آماده همودیالیز هستند. کاتترها برای دیالیزهای کوتاه مدت و موقتی طراحی شده‌اند.

همودیالیز معمولاً ۳ تا ۵ ساعت طول کشیده و سه بار در هفته انجام می‌شود. بیشتر درمان‌های همودیالیز در بیمارستان، مطب پزشک و یا مراکز دیالیز انجام می‌شود. طول درمان بستگی به حجم بدن، میزان مواد زائد و وضعیت جسمانی بیمار دارد.

آیا دیالیز کلیه خطرناک است؟

در حالی که دیالیز می‌تواند زندگی فرد را نجات دهد، در عین حال با خطراتی نیز همراه است. خطرات همودیالیز عبارتند از:

- ❏ کاهش فشار خون
- ❏ کم‌خونی
- ❏ گرفتگی عضلات
- ❏ مشکل خواب

- خارش
- پریکاردیت (التهاب برون شامه قلب)
- عفونت خون
- میزان پتاسیم بالا در خون
- ضربان نامنظم قلب
- ایست ناگهانی قلب

خطرات ناشی از دیالیز صفاقی عبارتند از:

- التهاب صفاق
- ضعف عضلات شکم
- افزایش قند خون
- افزایش وزن
- فتق
- تب
- درد شکم

آیا روشی جایگزین برای دیالیز کلیه وجود دارد؟

دیالیز فرایندی زمان‌بر و گران است. گزینه‌های دیگری نیز برای درمان علائم بیماری کلیه وجود دارند. یکی از این گزینه‌ها مدیریت کم‌خونی است.

زمانی که کلیه‌ها سالم هستند، هورمون اریتروپوئیتین (EPO) به طور طبیعی در بدن تولید می‌شود، بنابراین در صورت عملکرد ضعیف کلیه، می‌توانید هر هفته این هورمون را تزریق کنید.

حفظ فشار خون می‌تواند به کاهش زوال کلیه کمک کند. برای جلوگیری از کمبود آب بدن، مایعات زیاد بنوشید. قبل از مصرف هر نوع داروی ضد التهاب، از جمله ایبوپروفن و دیکلوفناک، با پزشک خود مشورت کنید.

برخی از افراد به پیوند کلیه نیاز خواهند داشت. اگر شرایط زیر را دارید، پیوند کلیه گزینه مناسبی برای شما نخواهد بود:

- ❖ سیگاری بودن
- ❖ اعتیاد به الکل
- ❖ چاق بودن
- ❖ داشتن ناراحتی‌های روحی

چه نوع دیالیزی را می‌توان در خانه انجام داد؟

همودیالیز و دیالیز صفاقی می‌تواند در خانه نیز انجام شود. دیالیز صفاقی را می‌توانید به تنهایی نیز انجام دهید. هر چند برای همودیالیز نیاز به کمک دارید. در پایان باید خاطر نشان کرد که تمام اختلالات کلیوی دائمی نیستند. شما می‌توانید از دیالیز به طور موقت و تا زمان بهبود عملکرد کلیه خود، استفاده کنید. هر چند افراد مبتلا به بیماری مزمن کلیه، باید از دیالیز تا زمان پیوند کلیه منتظر بمانند. همچنین به یاد داشته باشید که در زمان همودیالیز، مصرف پتاسیم، فسفر و سدیم خود را کاهش دهید.